

Ülkemizdeki Holstein Irkı İnekler

Sperma satışlarımızın bir kısmını çiftliğe özel boğa seçmek suretiyle yapıyoruz. Eğer ineklerin pedigri kayıtları varsa, bu seçimi hem pedigri üzerinden, hem de ineklerin fiziksel özellikleri yönünden yapabiliyoruz. İneklerin akrabalı yetiştirilmesinden uzak tutulması gerektiği için bilgisayara yerleştirilen pedigri kayıtları sonucunda “**akraba evliliği**” olmayacak şekilde boğa seçimi yapmak mümkün oluyor.

Fiziksel özellikler konusunda ise uzman arkadaşlarımız 17 ayrı özelliği gözden geçirerek ineklerin eksikliklerini düzeltecek şekilde boğa seçiyorlar. Aslında bu özellikler bilgisayara girildiğinde bize en uygun boğayı bilgisayar öneriyor. Bilgisayar uygunluk sırasına göre ilk üç önerisini listeliyor. İşletme yöneticileri, fiyatlarını da göz önüne alarak, bunlar içerisinde sperma seçimi yapıyorlar. Bu yönteme “**Bilgisayarlı Eşleştirme**” veya “**Bilgisayarlı Çöpçatan Hizmeti**” adını verebiliriz.

Bilgisayarlı Eşleştirme tekniğini on yıldır kullanıyoruz. On yıllık verilerden bazı sonuçlar elde ettik. 2004 yılından beri yaklaşık 80 bin eşleştirme sonucunu gözden geçirerek mevcut Holstein inek popülasyonumuzdaki eksik tarafları gözleme imkanına sahip olduk.

Eşleştirme uzmanlarımızın fiziksel özellikler bakımından elde ettikleri istatistiksel verileri paylaşmak yararlı olacaktır.

Ele alınan fiziksel özellikler endam, sütçülük formu, güç, vücut derinliği, kalça genişliği, kalça açısı, arka bacakların arkadan görünüşü, arka bacakların yandan görünüşü, ayak açısı, ön meme lobu, arka meme yüksekliği, arka meme genişliği, meme desteği, meme derinliği, ön meme başı yerleşimi, arka meme başı yerleşimi, meme başı uzunluğudur.

Özellikle ABD’den ithal edilen boğa spermalarının süt verimleri göz önüne alındığında, verim açısından zaten ülkemiz için epeyce yüksek oldukları bilinmektedir. Bu yönden mevcut ineklere her şekilde yüksek verim açısından katkısı olacağı kesindir.

Endam yönünden bakıldığında ise ülkemizdeki düve ve ineklerin orta yapıda olduğu görülmektedir.

Son yıllarda ABD’de de orta yapılı ineklerin, günlük yaşam payı ve verime yönelttikleri pay bakımından daha “etkin” inekler olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple endamın artırılması yönünden boğa seçimine gerek olmadığı anlaşılmaktadır. Eşleştirme uzmanlarımızın saptadığı en önemli eksiklikler; meme başı yerleşimleri, meme derinliği, meme desteği, ayak açısı, arka bacakların yandan görünüşü gibi fiziksel yapılardadır.

Basışı normal olmayan inekler ayak hastalıklarına, meme yapısı normal olmayan inekler ise meme hastalıklarına yatkın olurlar. Memeyi vücuda bağlayan bağın zayıflığı, özellikle ileri yaşlarda, büyük sorunlar çıkarmakta, memelerin dizden aşağı sarkmasına sebep olmaktadır. Dizden aşağı sarkan memeler basılma, yaralanma gibi olaylara daha çok maruz kalmaktadırlar.

Ön ve arka meme başı yerleşimleri ise makinalı sağimlarda önem taşımaktadır. Artık ülkemizde de makinalı sağim iyice yaygınlaşmıştır. Uygun meme başı yerleşimleri olan ineklerimizin olması şarttır.

Ayak, bacak yapılarını özetleyen puan FLC puanı yani Ayak Bacak Puanıdır. Meme yapısını özetleyen puan ise UDC= Meme Puanıdır. Ülkemizdeki genel yapıya göre, düzeltilmesi gereken fiziksel özellikler ayak ve meme yapısıdır. Eğer eşleştirme yapılarak boğa sperması seçiliyorsa, zaten bu konular gözden geçirilerek uygun boğa seçilmektedir. Ama, eşleştirme tekniğiyle boğa sperması seçilmiyorsa, Ayak Bacak Puanı(FLC) ve Meme Puanı (UDC) yüksek olan boğaların spermalarının seçilmesi doğru bir yaklaşım olur.

Düveler için kızlarına kolay doğum özelliği aktaran boğaları seçmek şarttır.

ABD düvelerde kolay doğum özelliğini ülke ortalaması olarak %9'dan, %8'e çekmeyi başarmıştır. Düveler için bu oranın altında olan boğaları seçmek önem taşımaktadır.

Tüm zelliklerin bir irsiyet derecesi (h^2 = kalıtım katsayısı) vardır. Kalıtım katsayılarına göre, ağırlık puanları yüksek olan karakterleri sürüde düzeltmek daha çabuk olurken, katsayısı düşük olan karakterlerin düzeltilmesi ise biraz daha uzun zaman alabilir. O yüzden aynı yönde bir veya birkaç nesil uygun boğa spermasyonu ile istenen sonuca ulaşılabileceğini bilmek gerekir.

Ülkemizdeki fiziksel özelliklerden biri de meme başı uzunluğu karakterinin aşırı pozitif yönde olmasıdır. Bu meme başlarının aşırı uzun olduğu anlamına gelir. Seçim yaparken meme başını biraz kısaltacak yönde, yani negatif'e çekecek şekilde boğaları tercih etmemiz gerekir.

İneklerin memeleri ve ayakları sağlıklı olursa, verimlilik ömürleri uzun olur. İşletmede daha uzun kalıp, işletmeye daha fazla katkıda bulunabilirler. Bunlar sadece genetik olarak doğru bir başlangıç olup, genetiğin uygun bakım, besleme, barınma koşullarıyla desteklenmesi gerektiğini bilmeliyiz.

İyi genetik temel üzerine kurulu, bakım- besleme koşulları uygun olan bir işletme krlı işletme olacaktır.